

สะตอ

Parkia speciosa Hassk.

เรียบเรียงจาก
**GROWING MULTIPURPOSE
TREES ON SMALL FARMS**

ของโครงการ F/FRED, USAID และ
FAO

โดย วินัย ถาวร

ถิ่นกำเนิด

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สภาพทางนิเวศวิทยา

สะตอ เจริญเติบโตได้ในสภาพสิ่งแวดล้อมดังนี้-

ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ยรายปี 1,000-2,000 มม.

อุณหภูมิ เฉลี่ยรายปีต่ำสุด 24°c

ความสูงของพื้นที่ สามารถพบขึ้นอยู่จากระดับความสูงตั้งแต่ 0-200 เมตร จากระดับน้ำทะเล

การทนต่อสภาพความแห้งแล้ง เจริญเติบโตได้ในบริเวณที่มีช่วงระยะเวลาของฤดูแล้ง 2-3 เดือน

ดิน เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนที่มีการระบายน้ำดี หรือดินร่วนปนดินเหนียวที่มีอินทรีย์วัตถุ

การทรมรม ต้องการแสงแดดปานกลางหรือรำไร

อื่นๆ ต้องการร่มในระยะเวลาที่ยังน้อยเริ่มแรกของการเจริญเติบโต หรือยังอยู่ในระยะที่เป็นกล้าไม้

ลักษณะรูปพรรณ

ความสูง เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่สูงประมาณ 15-35 เมตร

ความโต เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่ที่มีความโตของเส้นผ่าศูนย์กลางที่ระดับอก (1.30 เมตร) ประมาณ 50-100 ซม.

การแตกหน่อ เมื่อตัดฟันแล้วไม่สามารถแตกหน่อขึ้นมาได้อีก

อื่น ๆ เป็นพืชตระกูลถั่วจึงสามารถตรึงไนโตรเจนในดินได้

จุดเด่น

เมล็ดเป็นที่นิยมบริโภค และจำหน่ายได้ราคาดี กิ่งใช้เป็นเชื้อเพลิง

จุดด้อย

เนื่องจากสะตอมีลำต้นสูงใหญ่ จึงเป็นอุปสรรคในการเก็บเกี่ยวฝัก (ผลสะตอ) การปลูกด้วยเมล็ดจะติดผลใช้ประโยชน์เมื่ออายุ 7-8 ปี แต่ถ้าปลูกด้วยกิ่งตอนจะติดผลและเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ 4-6 ปี

ผลิตภัณฑ์และผลผลิต

ผล (ฝัก) เมล็ดใช้บริโภคได้ทั้งเมล็ดดิบ และทำให้สุกก่อนโดยการต้ม หรือเผาไฟ (ต้มหรือเผาทั้งฝัก) เมล็ดเก็บไว้ได้เป็นแรมปี โดยการดองเกลือ ทำเป็น “สะตอดอง”

ผลิตภัณฑ์ไม้ เนื้อไม้เมื่ออายุ 15-20 ปี สามารถใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ได้ดี

การใช้เลี้ยงปศุสัตว์ ฝักใช้เลี้ยงหมูได้
อื่น ๆ เมล็ดบริโภคได้ เป็นที่นิยมในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การขยายพันธุ์

ขยายพันธุ์ได้โดยการเพาะเมล็ดเป็นกล้าไม้ การตัดชำ การตอน และการติดตา

การเตรียมเมล็ดก่อนเพาะ

ไม่จำเป็นต้องกระทำ หรือกระตุ้นให้เมล็ดงอกก่อนเพาะ เมล็ดสามารถงอกได้ง่ายในสภาวะที่เหมาะสม

การจัดการและบำรุงรักษา

ดูแลบำรุงรักษากำจัดวัชพืชให้บ้างตามสมควร ในระยะที่ต้นไม้อายุยังน้อย

การปลูกด้วยระบบวนเกษตร

ปลูกร่วมกับพืชไม้ผลอื่น ๆ ได้ เช่น กาแฟ มังคุด และสับปะรด

